

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Mentor in znanje 3/2016

Oktober 2016

Spoštovani mentorji,

spregovorili bomo o prvem srečanju s (starejšimi) odraslimi študenti. Nedvomno ste tudi sami že občutili, da se ob prvem srečanju s starejšimi študenti, srečanju z novo študijsko skupino, položijo temelji študija in prihodnjih odnosov v študijski skupini. Sprašujemo se: »Čemu dati prednost, kaj storiti? Koliko časa nameniti prvim korakom? Narediti uvod v temo, predstaviti študijsko literaturo ali povprašati študente po njihovih motivih za študij, uporabiti predstavitvene igre ...?«

Ne glede na izkušnje, ki jih že imate, je prva ura prvega srečanja zmeraj trd oreh. Sama sem se letos odločila, tudi pod vplivom vrste posnetkov univerzitetnih uvodnih predavanj na YouTube, da bom prvo uro spregovorila predvsem o učenju, da se bom posvetila «tihim, neizrečenim» vprašanjem svojih študentov, ki se sprašujejo: »Mi bo ta skupina ustrezala? Mi je to znanje potrebno? Kaj bom pridobil/a? Kako se učiti?«

Na srečo so minili časi, ko so starejši študenti pod pritiskom družbenih stereotipov o njihovih zmožnostih, pomanjkanju vedoželjnosti itd. prišli k nam polni dvomov o tem, če se bodo sploh česa naučili, če bodo lahko pomnili naučeno. Upam, da so ti časi minili za vedno!

Kako pričeti prvo srečanje?

Koliko vas je doslej že bilo na ta ali oni način v povezavi (denimo) s študijem psihologije? Pogled naokrog. Dobro! Imam na razpolago uro časa. Uro časa, da vas navdušim za psihologijo, da vas odvrnem od psihologije, da vas razočaram; kakorkoli, eno uro, da se pogovorimo o marsičem, a na koncu boste vedeli več in bolje. In to je pomembno! Da vas razočaram? Prav! Najlepših in najboljših stvari se naučimo, ko smo žalostni. Beethoven je bil zelo žalosten proti koncu življenja, a zelo ustvarjalen.

Kaj bomo doživeli skupaj? Do določene mere ni na meni, da vas sprašujem, zakaj se želite učiti psihologije? Pa vendar!

Sprašujem vas, zakaj želite študirati? Mislim, da boste dejali: »Zato, ker me psihologija zanima, ker želim razrešiti probleme v družini (...), ker ste slišali, da je program v redu, da je predavatelj kar dober.« A sprašujem vas malce širše. Vprašam vas, če vas morda zanimajo ljudje (...), vas morda zanima stanje v državi, bi radi razumeli, zakaj je ameriški predsedniški kandidat takšen kot je ... Zakaj Islamska država? Zakaj uspe navdušiti socialno in psihološko zanemarjene mlade? Zakaj revni in neizobraženi Američani zavračajo povišanje davkov, iz katerih bodo prejeli več pomoči? Na videz ni logično, pa je! Vas zanima, zakaj je tista prijetna, zmeraj nasmejana gospa, nenadoma tako groba z vami? Vse to razloži psihologija, tudi psihologija. Če zdaj povzamem: **Študiramo, da bi razumeli, da bi se bolje počutili ... Študirate, bi rekla, iz vsaj dveh širših razlogov:**

- (1) Študij vas bo pripravil do tega, da si boste postavljali vprašanja.
- (2) Študij vas bo zmedel, naredil bo, da se boste počutili bos, nemočni, pretreseni.

Če se bo to zgodilo, bo fantastično! Ta bolečina, ob kateri se boste počutili razstavljeni na koščke, sesuti, nemočni, je dobrodošla, bo v redu. Nekoč mi je neka študentka dejala: »Vi ne veste, kako sem se v prvem letu potila!« Kasneje je bilo bolje. Kasneje je odkrila odgovore na svoja vprašanja in si brez strahu postavila nova. Seveda, predavatelji vas ne smemo pustiti v tem stanju. Sestaviti vas moramo na novo.

Zakaj je vredno študirati?

- ◆ Da se spremeni način, kako gledate na svet, kako razumete svojo ženo, svojega moža, svoje odrasle otroke, prijatelje.
- ◆ Da boste lahko postavljali drugačna vprašanja sebi in drugim.
- ◆ **Da se boste učili učiti se.** Ta proces se ne zaustavi nikoli! Se nikoli ne konča. Učimo se, kadar se učimo zase.
- ◆ V drugem življenjskem obdobju se učimo za takratne socialne vloge: delavca, starša, za delo; v tretjem se učimo zase in druge, zato, *da pridobimo izkušnje, ki nas spremenijo, nam dajo nekaj, kar imenujem **usposobljenost za življenje.***

Disciplina in motivacija sta za študij pomembni. Zato je pomembno, da te stvari razčistimo na začetku. Treba bo ....

Za vas je pomembno, da s študijem spoznate, da ne znate (...) dovolj, da vam bo jasno, ko vam bodo pomembni ljudje, novinarji, pravniki, zdravniki, predavatelji, izvedenci vseh vrst nekaj pripovedovali, da boste vedeli, da morebiti ne vedo ... da morda stvari poenostavljajo in da je resnica bolj pisana. Da ne boste vsega verjeli. Tudi meni ne, seveda! Da boste vedeli, da morda *ne vedo, da ne vedo, da trpijo za dvojno nevednostjo* (Platon). Dvom je začetek svobode! Gotovost je oblika odtujitve od srčike vprašanja. Da boste razumeli, da spoznanjem obstajajo meje in da vas morebiti drugi ne bi prepričali brez vašega razmisleka. Npr. ali družina res zmeraj pomeni zatočišče, varnost, sprejetost?

Recimo, da ste požrešni in skušate doseči Eldorado, tisti Eldorado, ki ga v Candidu opisuje Voltaire ... Candide? Voltaire? Ste slišali zanju? Ste, niste? Ni bistveno! Med študijem boste zagledali vrhove. Svetle, privlačne. A glej ga zlomka. Bliže jim boste, bolj se bodo vrhovi oddaljevali. In spoznali boste, da je Eldorado izmišljotina, da ga ni. Krasno! Če bo tako, bo to pomenilo, da se učite. In vprašanje, ki si ga boste postavili takrat, je: **»Grem dalje, naj prenesem, da je težko, ali naj grem proč, nazaj?«**

Psihologija, ali katerakoli druga veda, je jezik

Ta jezik je abstrakten, kot vsak jezik. Mi pa moramo vsakdanji jezik spremeniti v jezik psihologije, spoznati temeljne koncepte: osebnost, osebnostne lastnosti, jaz, sestavljena čustva itd. Nedavno mi je po prvem srečanju študent dejal: »Gospa, se vam ne zdi, da je to preveč strokovno?« Je, ker je strokovno, mora biti in je težko, dokler jezika ne usvojite. Potem bo drugače. Psihologija je instrument, da se lahko pogovarjamo o čem bolj zapletenem, denimo o življenju. Če ne boste obvladali strokovnega jezika, ne boste vedeli veliko!

Kdaj nekaj znamo? Stvari znamo šele takrat, ko jih izrečemo. Poskušajte znanje predati drugim. Prijateljem, sorodnikom, pripovedujte jim!

Pa lepo pozdravljeni.

Dušana Findeisen
Inštitut za izobraževanje in razvoj,
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
institut.univerza@siol.net